

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

w sprawie X. Y. – sędziego Sądu Okręgowego w R., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 1 grudnia 2025 r., kwestii wniosku adwokata M. H. z dnia 11 marca 2025 r., o zwrot kosztów obrony w zakresie postępowania przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz Sądem Najwyższym jako sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji,

na podstawie art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 1 pkt 2 i §11 ust. 2 pkt 6 oraz § 15 ust. 1 i 3 pkt 1, 3 i 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych – powoływanej dalej jako: u.s.p.

postanowił:

1. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz uniewinnionego X. Y. – sędziego Sądu Okręgowego w R. łączną kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) jako zwrot wydatków poniesionych przez ww. w postępowaniu przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych w kwocie 1 200 zł (tysiąc dwieście złotych) oraz Sądem Najwyższym jako sądem dyscyplinarnym w pierwszej instancji w kwocie 2 400 (dwa tysiące czterysta złotych), z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy;

2. wniosek w zakresie zwrotu kosztów obrony za postępowanie przed Sądem Najwyższym jako sądem dyscyplinarnym drugiej instancji przekazać do rozpoznania pod sygn. akt II ZOW 31/23.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej orzekając w pierwszej instancji, wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2023 r., w sprawie o sygn. akt I ZSK 43/22, uniewinnił X. Y. – sędziego Sądu Okręgowego w R. od zarzucanych mu przewinień dyscyplinarnych z art. 107 § 1 pkt 1 u.s.p. Następnie, Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w drugiej instancji, postanowieniem z dnia 4 września 2024 r., w sprawie o sygn. akt II ZOW 31/23 odwołanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych pozostawił bez rozpoznania, wobec jego cofnięcia.

Do Sekretariatu Izby Odpowiedzialności Zawodowej wpłynął wniosek z dnia 11 marca 2025 r., przedstawiony do decyzji w dniu 24 listopada 2025 r., adwokata M. H. o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz X. Y. – sędziego Sądu Okręgowego w R., kosztów obrony w postępowaniu przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, Sądem Najwyższym jako sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji oraz drugiej instancji, w kwocie 15 000 zł. W uzasadnieniu wniosku adwokat M. H. wskazał, że zgodnie z § 11 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia oraz § 11 ust. 1 pkt 6 Rozporządzenia, stawka minimalna za obronę w niniejszej sprawie wynosi 3 000 zł, tj. 600 zł za postępowanie przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz po 1 200 zł za obronę przed Sądem Najwyższym w pierwszej i drugiej instancji. obrońca wskazał, iż niniejszym wnioskiem dochodzi pięciokrotności stawki minimalnej za obronę w niniejszej sprawie. W dalszej części uzasadnienia odniósł się do nakładu pracy obrońcy w sprawie oraz do podjętych przez niego czynności.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Sąd Najwyższy niniejszym postanowieniem rozpoznał wniosek adwokata M. H. o zwrot kosztów obrony w zakresie dotyczącym postępowania przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz Sądem Najwyższym jako sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji. Wniosek w tej części

okazał się być co do zasady słuszny, jednak nie mógł zostać uwzględniony przy przyjęciu kwoty zaproponowanej przez wnioskującego za obronę w tych postępowaniach.

Zgodnie z treścią art. 632 pkt 2 k.p.k., statuującym generalną zasadę przyznawania kosztów w przypadku uniewinnienia bądź umorzenia postępowania - znajdującego zastosowanie na gruncie niniejszej sprawy mocą art. 128 u.s.p. - w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania koszty procesu, a tym samym również uzasadnione wydatki, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy (art. 616 § pkt 2 k.p.k.) w sprawach z oskarżenia publicznego ponosi Skarb Państwa. Wynagrodzenie adwokata ustanowionego z wyboru ustalane jest na innych zasadach niż dla obrońców działających z urzędu. Odbywa się bowiem w granicach dopuszczalnej, szerokiej autonomii (art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze – dalej powoływanej jako: p.a. Zasada umowności ustalania opłat za czynności adwokackie, uwzględniająca prawa rynku, obowiązuje jednak tylko między stronami umowy, choćby tylko ustnej. Jednocześnie, w przypadku ustalania przez sąd wysokości zwrotu poniesionych kosztów obrony, sytuacja przedstawia się inaczej, gdyż zwrot ten limitowany jest określonymi stawkami, regulowanymi przepisami prawa. Zasądzenie kosztów obrony wyższych od stawek minimalnych (maksymalnie w wysokości ich sześciokrotności) w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy wymaga wykazania i ustalenia okoliczności uzasadniających takie rozstrzygnięcie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2021 r., sygn. akt IV KK 319/19, LEX nr 3189930).

Wysokość przysługującego zwrotu poniesionych kosztów obrony z wyboru określona jest Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. Zgodnie z jego § 11 ust. 1 pkt 2 stawka minimalna za obronę w sprawie objętej śledztwem (por. postępowanie przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych) wynosi 600 zł, a zgodnie § 11 ust. 2 pkt 6, stawka minimalna za obronę przed Sądem Najwyższym wynosi 1 200 zł. Właśnie z uwzględnieniem stawki minimalnej ustala się wysokość opłat stanowiących podstawę zasądzenia kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich (§ 15 ust. 1) co do zasady. Opłatę w sprawach

wymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w wysokości przewyższającej tę stawkę minimalną, która nie może przekroczyć sześciokrotności tej stawki, jeśli uzasadniają to określone rozporządzeniem okoliczności (§ 15 ust. 3). Zalicza się do nich w szczególności niezbędny nakład pracy adwokata, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczbę stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie; wkład pracy adwokata w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie; rodzaj i zawartość sprawy, w szczególności tryb i czas prowadzenia sprawy, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lub biegłych sądowych, dowodu z zeznań świadków, dowodu z dokumentów, o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności.

W świetle więc obowiązujących regulacji normatywnych ustalenie opłaty wyższej niż stawka minimalna, lecz nieprzekraczającej sześciokrotności tej stawki, może być uzasadnione w szczególności rodzajem i zawartością sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy adwokata (por. M. Gawryluk, *Prawo o adwokaturze. Komentarz*, Warszawa 2012, art. 16). Także w orzecznictwie słusznie przyjmuje się, że sąd może kontrolować wysokość żądanego przez stronę wynagrodzenia adwokata w zakresie przekraczającym stawki minimalne, określone w przepisach wskazanych w rozporządzeniu, przy czym kontrola ta dokonywana ma być przy uwzględnieniu rodzaju i stopnia zawartości sprawy oraz nakładu pracy obrońcy lub pełnomocnika (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011 r., sygn. akt I KZP 1/11, OSNKW 2011, z. 5, poz. 38).

W ocenie Sądu Najwyższego zasądzenie zwrotu kosztów obrony za postępowanie przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych i Sądem Najwyższym jako sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji, w zaproponowanej wysokości, tj. odnoszącej się do postępowania przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych w kwocie 3 000 zł oraz do postępowania przed Sądem Najwyższym w pierwszej instancji w kwocie 6 000 zł, a zatem pięciokrotności każdej ze stawek minimalnych, nie

zasługuje na uwzględnienie. Należy zauważyć, że w toku postępowania dyscyplinarnego przed Sądem Najwyższym orzekającym w pierwszej instancji (sygn. akt I ZSK 43/22), odbyła się tylko jedna rozprawa, a adwokat M. H. po zamknięciu przewodu sądowego wniosł o uniewinnienie sędziego X. Y., a zatem podtrzymał jedynie swoje stanowisko zawarte uprzednio w pismach procesowych. Ponadto należy zauważyć, że przedmiotowa sprawa nie jest o zawiłym charakterze, jak również zgromadzony w niej materiał dowodowy nie jest obszerny. Te okoliczności nie uzasadniają więc tak znaczącego podwyższenia stawki minimalnej, o jakie wnosi adwokat M. H. Jedyną okolicznością mogącą uzasadniać podwyższenie zwrotu kosztów obrony poniesionych przez sędziego X. Y., jest widoczne zaangażowanie obrońcy, postrzegane przez pryzmat ponadstandardowego zaangażowania w sprawę, szczególnie w postaci rzetelnie sporządzanych pism, takich jak wniosku o skierowanie sprawy na posiedzenie celem umorzenia postępowania oraz w przedmiocie wniosków dowodowych. W efekcie skutkowało to przyznaniem przez Sąd Najwyższy zwrotu poniesionych kosztów obrony z wyboru łącznie w kwocie 3 600 zł, a więc dwukrotnie powiększonych stawek minimalnych.

Przypomnieć ponownie trzeba, że zgodnie z art. 16 ust. 1 p.a., opłaty za czynności adwokackie ustala umowa z klientem, niemniej umowa ta jest wiążąca tylko w relacji pomiędzy obrońcą będącym adwokatem i tymże klientem (jego mocodawcą). Ustalona w umowie wysokość opłat za czynności adwokackie nie musi stanowić podstawy zasądzenia przez sąd poniesionych przez tę stronę kosztów zastępstwa prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2020 r., sygn. akt V KK 534/18, LEX nr 3260337; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2019 r., sygn. akt VI KZ 4/19, LEX nr 2633108).

Mając na uwadze powyższe względy, Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie.

[M. T.]

[r.g.]

